

וכבר כתבו כמה אחרונים בדעת הרמב"ם שאין איסור לפדות ולהאכיל לכלבים דבר הקדוש קדושת דמים (ע' משל"מ ושעה"מ איסורי מזבח א, יא. וכן נקט לקוטי הלכות להלן לא לג). ושם מקורו מסוגיתנו. ובוזו מתישבת קושית הגרעק"א מה ראה שחלה על טריפה קדושת הגוף, שם גם הוא סובר שהוא כמקדיש עצים ואבנים אלא שלכן הוי הקדש למות משום שאין פודים קדושת בדיק הבית לכלבים.

(ע"ב) רק קדשיך – אלו תמורות' שהרי נקראה התמורה 'קדש', ובכלל קדשיך היא. **'אשר יהיו לך – אלו הולדות'**. 'היו' לשון עתיד, שעתידות לילד מן הקדשים (עפ"י רבנו גרשום).

דף יח

'אלא קרא למה לי, דאי עבר ומקריב קאי בעשה...' ואם תאמר אם כן מהו שאמר רבי עקיבא 'אינו צריך... הלא דרשת רבי ישמעאל צריכה וצריכה ללמד איסור עשה בהקרבתם [ורבי עקיבא לא למד מהוא אלא לכדרב הונא כדלהלן]? ויש לומר שרבי עקיבא סבר שלדעת רבי ישמעאל לא נתקבלה הלכה זו של חמש חטאות המתות ולכך הקשה עליו 'אינו צריך'. ואולם לפי האמת גם לרבי ישמעאל ישנה הלכה זו, וקרא בא לאיסור עשה (עפ"י תוס' נזיר כה: ד"ה רבי). ויש מי שפרש בדרך אחרת: כיון שללא ניתוק לרעה האשם פסול מדרב הונא, שוב כלול הדבר לדעת רבי עקיבא באזהרה הכללית של 'מחוסר זמן' שאסור בהקרבה משום לאו הבא מכלל עשה (ע' חולין פא), ועל כך אין צריך קרא. 'ולא טעה חלילה בדברי רבי ישמעאל' (עפ"י חדושי ר' מאיר שמחה מדווינסק נזיר כה).

'ל"א ממורגייהו'. רש"י פרש מדישת התבואה במוריגים. והתוס' הקשו הלא אסור לעבוד בקדשים. ופרש רבנו גרשום שנכנסו מעצמם על הגורן ועל התבואה ועל המוריגים ודשים, ולא עובד בהם במתכוין. ובשפת אמת הקשה הלא ודאי מחויב להורידם מהמוריגים (אלא שבמוסגר שם מובא שמדרבנן הוא שחייב, ולפי"ז לא קשה והכא קרא קדרשינן). וצדד לפרש דברי רש"י בשאמר להפריש ולא הפריש, ובא הכתוב לומר שיפריש אפילו בהמותיו בדישה. ואולם העיר שמרש"י במקום אחר (ביצה יט: וכ"מ בסו"פ פינחס). משמע שבאמר ולא הפריש אין מצווה ב'עשה' להביא ברגל ראשון (וכן הכריח הפנ"י בביצה יט: ואין כן דעת הטו"א (ר"ה ו באבני שהם ד"ה כיון). וע' קה"י ר"ה ג 1). ע"ע לעיל ח. אודות 'בל תאחר' במקום שנמנע בגלל הפסד ממון.

'ד"א אומר: ולד שלמים לא יקרב שלמים' לפרש"י דינו במיתה. ואילו רבנו גרשום (יז: כתב שלר"א ירעה עד שיסתאב [ולפי מה שהסיקו משום גזרה שמה יגדל עדרים עדרים, הרי בכך שנצרך להמתין עד שיפול בו מום לא יבוא לגדל. וכשיטה זו צדד בלחם משנה (תמורה ה, א) בדעת הרמב"ם].

(ע"ב) 'ולרבא דאמר קדשים כיון שעבר עליהם רגל אחד בכל יום ויום עובר עליהם בכל תאחר'. בראש השנה הגרסה 'כיון שעברו עליו שלשה רגלים'. וכבר דייק שם הפני-יהושע שלענין המצות-עשה ובאת שמה... והבאתם שמה שאמורה ברגל ראשון, אינו עובר לאחר הרגל בכל יום ויום [שכן אמרו שם: 'כיון שעבר עליו רגל אחד – עובר', ולא אמרו 'בכל יום ויום' כמו כאן], אלא שנסתר הדבר מהגרסה בסוגיתנו (כן הקשה בערוך לנר שם).

אכן הגירסה שלפנינו מוקשית היא מצד עצמה, שהרי אין לאו דבל תאחר אלא לאחר שלש רגלים. ובשיטה מקובצת הגיה כאן 'בעשה'.

ונראה לכאורה שכיון שבאנו להגיה, יותר טוב להגיה 'שלוש רגלים' ולהתאים עם הגירסה בר"ה. וכמו שנקט בפשיטות בספר טורי אבן שם, שאין עובר על העשה אלא בשעת הרגל ולא בין הרגלים, וכמו שדייק בפני יהושע. אמנם יש מצדדים שעובר בעשה לאחר הרגל בכל יום יום. ע' ערוך לנר שם; שבט הלוי ח"ב קטו. וכן נקט בספר לקוטי הלכות עפ"י גרסת השיטמ"ק. ויש להעיר שצ"ל לדברי הרמב"ם (מע"ה"ק יד), ואילו ברמב"ם שם (הט"ו) משמע שרק לענין בל תאחר עובר בכל יום ויום ולא לענין העשה (וכן דייק מהרמב"ם בקה"י ר"ה ז). ומכל מקום לדברי הכל, אם ברגל לא היה מצווה, אין עובר ב'עשה' בכל יום אלא ברגל הבא, כמו שמשמע בגמרא שאם היה חולה בעצרת יכול להביאו רק בסוכות (ע' חשק שלמה; קהלות יעקב ר"ה ז; חדושים ובאורים).

'המפריש נקבה לעולה וילדה זכר – ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה'. טעם הדבר כתבו התוס' בכמה מקומות (ע' זבחים יב. קדושין ז): שסוברים חכמים בעלי חיים נידחין וכיון שנדחתה האם מעולה, אין הולד חוזר ונראה.

ואולם להלכה פסק הרמב"ם (תמורה ד,ה) כחכמים אעפ"י שפסק בעלי חיים אינם נידחים (ע' פסוה"מ ג,כג). ופרשו אחרונים שלדעת חכמים כיון שבא הולד מכח אמו אין הוא עדיף ממנה, והרי בא מכח קדושה דחוויה, ואינו דומה לקרבן שנפסל ונסתלק פסולו שחוזר ונראה (עפ"י קרן אורה זבחים יב. וע' שעה"מ ק"פ ד). ויש מחלקים בין דיחוי בגוף הקדושה כגון מפריש נקבה לעולה, בזה יש תורת דיחוי אף בבע"ח, ובין דיחוי שאינו בגוף הקדושה שהקדיש [כגון שמת אחד משעירי יוהכ"פ או בהמת השותפים שהקדיש אחד חציה] (עפ"י אבי עזרי תנינא מע"ה"ק טו,ד; קהלות יעקב תמורה ח). ויש מפרשים טעם חכמים משום קנס דרבנן על שהקדיש נקבה לעולה (כן מבואר ללשון אחרת בשיטמ"ק יט. אות ג. וכן מדוקדק מלשון רבנו גרשום. ויתכן שמקור הדבר מהסוגיא בכריתות כח. שמשמע שאף לרבנן אין בע"ח נידחים, שהקשו מר"א ולא סייעו מחכמים [וכקושית התוס' בזבחים]. עפ"י מקדש דוד קדשים קו"א ג,ב).

דף יט

'ע"ב) 'אי הכי אדמשמע לן דאין בנה קרב אשם נישמענין דאין בה קרב עולה והוא הדין לאשם' – פרש"י, השתא ומה לעולה אינו קרב אעפ"י שאמו הולכת לדמי עולה, כל שכן שאינו קרב אשם שאין דמי אמו הולכים לאשם.

ואף על פי שמבואר במשנה בסמוך שכל עוד לא נתכפר באשם אחר, מביאים בדמי אמו אשם – סתמא דמלתא לא ימתין עם אשמו עד שתומם ותימכר, שהרי מחויב להביא חובתו ברגל ראשון, ועל כן במציאות היא הולכת לדמי עולה ונחשבת עומדת לכך. וצ"ע (גליונות קהלות יעקב).

'רבי שמעון אומר: תימכר שלא במום'. וכן סובר רבי שמעון לענין מפריש נקבה לפסחו, תימכר שלא במום. (כן יש לשמוע מהברייתא המובאת בסמוך לענין תמורה, כמבואר בגמרא. וכן מפורש בירושלמי פסחים ט,ז. ומה שכתבו התוס' בפסחים (צו סע"ב) שיתכן שר"ש מודה במפריש נקבה פסח שאינה נמכרת בלא מום – פירש בעולת שלמה (כ. שכוונתם דוקא לאחר הפסח שאז ראויה היא לשלמים).